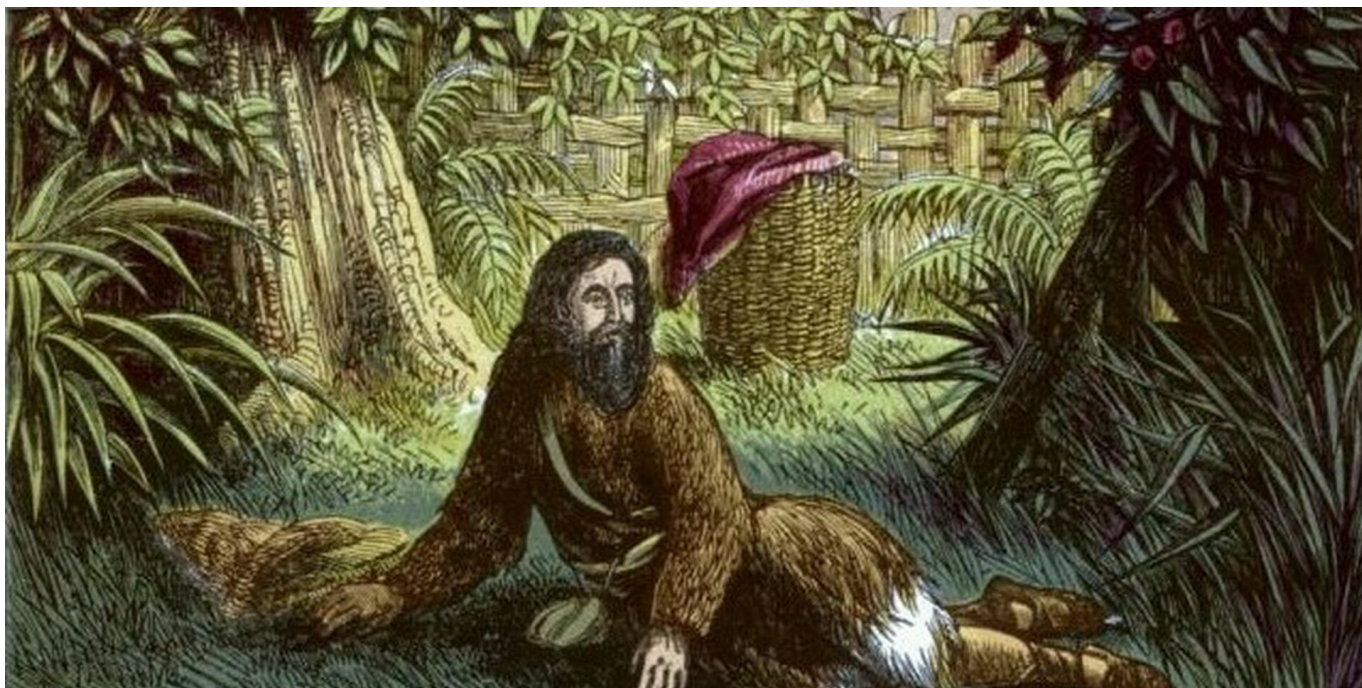

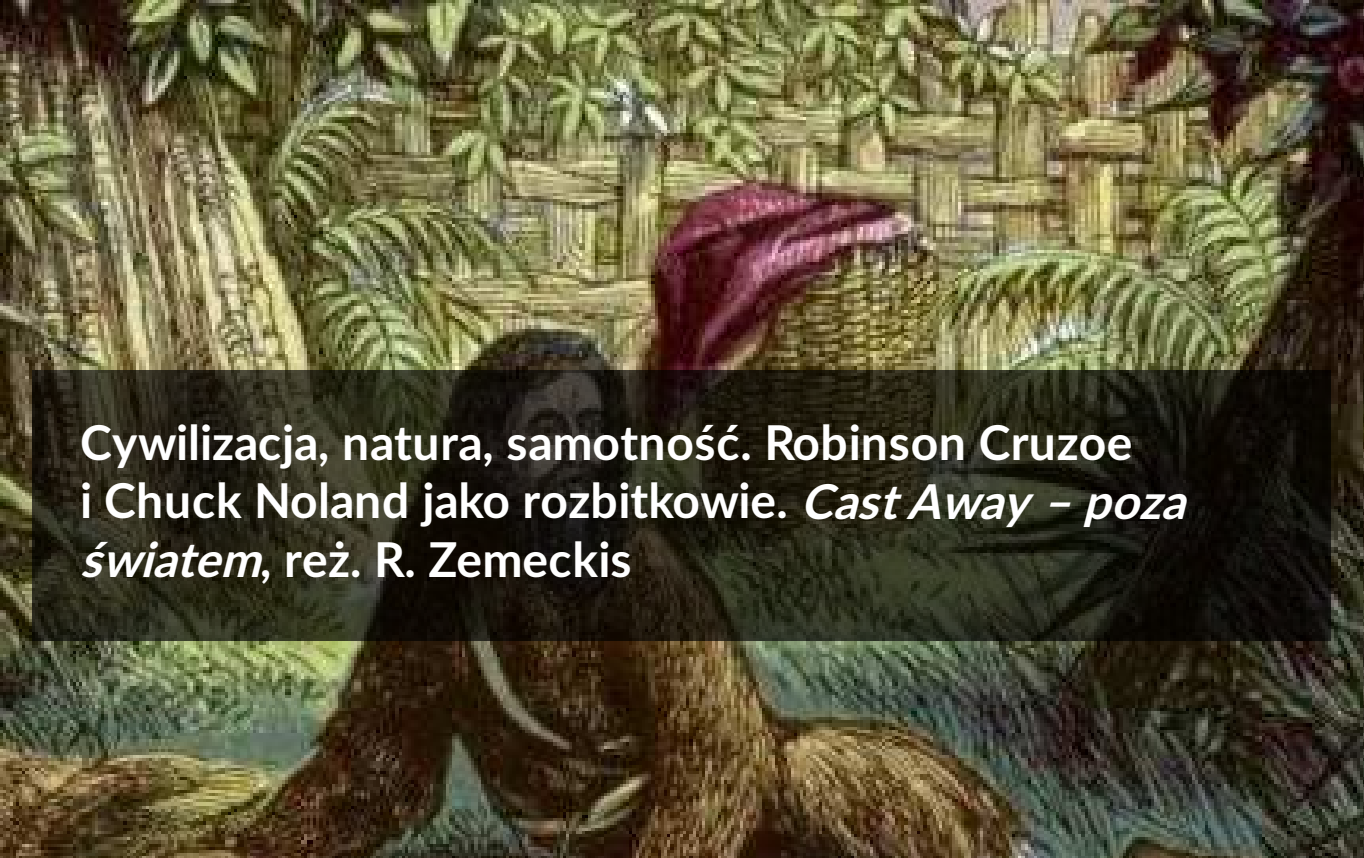
Cywilizacja, natura, samotność. Robinson Crusoe i Chuck Noland jako rozbitkowie. *Cast Away* – *poza światem*, reż. R. Zemeckis

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Zygmunt Kałużyński, Tomasz Raczek, *Perty kina. Leksykon filmowy na XXI wiek*, t. III, Michałów-Grabina 2005, s. 46.
- Źródło: Daniel Defoe, *Robinson Crusoe. Jego życia losy, doświadczenia i przypadki*, tłum. Franciszek Mirandola. Cytat za: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/robinson-crusoe.html>.
- Źródło: Bartosz Wróblewski, „*Cast Away – poza światem*” – *Tom Hanks oraz inni Robinsonowie XXI wieku*, dostępny w internecie: <https://wyborcza.pl/7,90535,22272545,cast-away-poz-a-swiatem-tom-hanks-oraz-inni-robinsoni-xxi.html?disableRedirects=true>.

- Źródło: Maria Rościszewska, *"Przypadki Robinsona Crusoe" i brytyjski imperializm – czyli jak filozofia Johna Locke'a, etyka protestancka i duch kapitalizmu uzasadniały słusność kolonizacji.*, dostępny w internecie: www.academia.edu.

Cywilizacja, natura, samotność. Robinson Crusoe i Chuck Noland jako rozbitkowie. *Cast Away* – poza światem, reż. R. Zemeckis

Przypadki Robinsona Crusoe Daniela Defoe wydanie z 1865 roku, ilustrowane przez Alexandra Francisa Lydona

Źródło: dostępny w internecie: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Współcześnie ludzie uciekają na najbardziej egzotyczne wyspy, by zakosztować raj u i spędzić wakacje z dala od cywilizacji, czasem bez telewizorów, laptopów czy telefonów komórkowych. Jednak wyjazdy te są zaplanowane, a odpoczynek od zgiełku i gwaru dokładnie przemyślany.

Tymczasem Daniel Defoe był pierwszym, który napisał powieść o rozbitku, Robinsonie Crusoe. Robinson wcale nie miał zamiaru spędzać wakacji na dzikiej wyspie, pobyt z dala od cywilizacji przerwał jego dotychczasowe życie i zmienił postrzeganie codzienności. Podobnie zresztą było w wypadku Chucka Nolanda, współczesnego, bo żyjącego pod koniec XX wieku w realiach amerykańskiego kapitalizmu, bohatera filmu Roberta Zemeckisa *Cast Away – poza światem*. Zemeckis inspirował się powieścią Defoe, stworzył jednak własną wizję odizolowania od zwykłego pędu i pogoni za sukcesem.

Twoje cele

- Porównasz bohaterów: Robinsona i Chucka.
- Porównasz fragmenty filmu i książki.
- Dowiesz się, czym jest dźwięk diegetyczny i jaką pełni funkcję w filmie.
- Odniesiesz zachowania bohaterów do piramidy Masłowa.

Przeczytaj

O reżyserze

Robert Zemeckis - amerykański reżyser, producent i scenarzysta. W latach 80. XX wieku zrealizował komedie: *Kto wrobił królika Rogera?* i *Powrót do przyszłości*, czym zwrócił na siebie uwagę publiczności. Prawdziwe uznanie przyniósł mu film z 1994 roku pt. *Forrest Gump*, za który zdobył Oscara dla najlepszego reżysera. Pierwszą część *Cast Away* nakręcił na początku 1999 roku, drugą natomiast na początku 2000 roku. Ten rok przerwy potrzebny był Tomowi Hanksowi, by schudnąć i bardziej przypominać szukającego sposobu na wydostanie się z wyspy rozbitka.

Robert Zemeckis w 2015 roku

Źródło: dostępny w internecie: Wikimedia Commons, licencja: CC BY 2.0.

O filmie

((Tomasz Raczek, Zygmunt Kałużyński

Perły kina. Leksykon filmowy na XXI wiek

Tomasz Raczek:

— To jeden z **paradoksów** tego filmu: kameralny monodram, a pan jako jego atrakcję wymienia kilkuminutową popisową sekwencję katastrofy. Paradoksów jest jednak więcej. Patrzymy wszak jak nasz rozbitek, współczesny Robinson Crusoe, próbuje się uwolnić z uwięzienia na wyspie, która wygląda jak realizacja naszych snów o udanych wakacjach. To istny raj na ziemi: nie ma tu drapieżnych zwierząt ani jadowitych węży, klimat jest tropikalny, plaże piaszczyste, morze bezpieczne (rafa koralowa dokoła wyspy uniemożliwia zbliżenie się do niej rekinom). Piękne palmy, kokosy, zdrowa żywność. Wszystko to, o czym marzy - szczególnie zimą -

złomotany codzienną pracą mieszczuch. A Hanks chce się z tego raju wyrwać, żeby wrócić do paskudnego, brudnego miasta, z którego pochodzi! Kiedy zaś wreszcie mu się to udaje, następuje kolejny paradoks: orientujemy się, że gdy walczył o życie na samotnej wyspie, był heroicznym bohaterem wartym naszej uwagi, gdy zaś cudem wrócił do cywilizowanego świata – karleje. Staje się zwykły, w gruncie rzeczy niepotrzebny (dawno już pogodzono się z jego zniknięciem). Jego heroizm nie zmienia ani jego, ani ludzi, z którymi znowu ma do czynienia.

Zygmunt Kałużyński:

— Mówi pan o problemie ludzkim, który jest kolejną oryginalnością tego filmu, obok jego ascetyczno-popisowej wyczynowości. Idzie tutaj o konfrontację dwóch sposobów życia. Tom Hanks gra nieprawdopodobnie sprawnego, dynamicznego, efektywnego organizatora we współczesnym świecie.

Źródło: Zygmunt Kałużyński, Tomasz Raczek, *Perły kina. Leksykon filmowy na XXI wiek*, t. III, Michałów-Grabina 2005, s. 46.

Słownik

alienacja

stan osoby, która utraciła więź ze środowiskiem, w którym żyje

dźwięk diegetyczny

z greckiego „opowiadać”; dźwięk będący częścią świata przedstawionego w filmie

paradoks

(gr. *paradoxos* – nieoczekiwany, niepojęty) twierdzenie zaskakująco sprzeczne z przyjętym powszechnie mniemaniem, często ujęte w formę aforyzmu; też: sytuacja pozornie niemożliwa, w której współistnieją dwa całkowicie różne lub wykluczające się fakty; rozumowanie pozornie oczywiste, ale skutek zawartego w nim błędu prowadzące do wniosków jawnie sprzecznych ze sobą lub z uprzednio przyjętymi założeniami

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem, a następnie wskaż echa ówczesnej cywilizacji w powieści Daniela Defoe.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P1F8sECdI>

Maria Rościszewska

„Przypadki Robinsona Crusoe” i brytyjski imperializm – czyli jak filozofia Johna Locke’a, etyka protestancka i duch kapitalizmu uzasadniały słusność kolonizacji

Z pewnością można powiedzieć, że Robinson Crusoe jest dzieckiem swojej epoki – nowego porządku społecznego, którego fundamenty postawiono po Chwalebnej Rewolucji 1689 roku. Jest członkiem społeczeństwa, w którym grupa społeczna kupców i przemysłowców ma coraz silniejszy głos. Jest wreszcie bohaterem literatury, która – czytana przez coraz więcej mieszczan – nie wstydzi się mówić o handlu, pracy i doświadczeniu „zwykłego człowieka”. Słowem – Robinson Crusoe jest wytworem czasu wielkich przemian społecznych, gospodarczych i kulturowych (...).

To, co chyba najbardziej zadziwia w historii Crusoe, to jego samodzielność i samotność – będące przejawami jego racjonalnego indywidualizmu. Rodzina i ojczyzniane miasto nie mają dla niego większego znaczenia – wbrew sugestiom rodziców ucieka z domu. Przez kilkanaście lat żyje samodzielnie, podróżując po świecie i robiąc interesy – nie nawiązując w tym czasie żadnych głębszych przyjaźni. Wreszcie, po katastrofie morskiej, spędza wiele czasu samotnie na bezludnej wyspie – i właściwie w żaden sposób, nie licząc drobniejszych kryzysów, na niego to nie wpływa. Nie popada w szaleństwo, nie zwraca się tak często do Boga, jak można by oczekiwać, nie tęskni także za żadną wspólnotą religijną – wystarcza mu czytane kompulsywnie od czasu do czasu Pismo Święte. Wydaje się – mimo swej pozornej awanturniczości – raczej wyzbyty pragnień i uczuć. Jego relacja z Piętaszkiem opiera się bardziej na nauczaniu, pracy i posłuszeństwie niż na przyjaźni, potrzebie zrozumienia i towarzyskości. Wszystkie

„irracjonalne”, ludzkie potrzeby wyparte są przez racjonalizację i wewnętrzny przymus ciągłego działania, nastawione przede wszystkim na skuteczność i zysk. (...)

Nawet gdy Crusoe wraca do Anglii, wciąż stawia interes biznesowy nad wszelkimi pragnieniami romantycznymi. A gdy wreszcie żeni się i zakłada rodzinę, Defoe poświęca temu nie więcej niż trzy (!) zdania, w których Robinson przyznaje, że „nie było to nieprzyjemne ani niekorzystne” – zaś zdanie, w którym krótko wspomina o śmierci żony, zakończone jest planowaniem dalszych podróży (...). Uczucia patriotyczne też są mu obce – Crusoe ocenia zarówno inne jednostki, jak i państwa na podstawie ich zalet ekonomicznych i przedsiębiorczości. Anglia jest wspaniała nie ze względu na swoją kulturę czy literaturę, lecz ze względu na wysoko rozwinięty handel i „rozsądną” (w porównaniu do Hiszpanii) politykę zagraniczną – która handlowi sprzyja.

Racjonalny Crusoe nie ma żadnych potrzeb estetycznych i trudno doszukiwać się w nim wrażliwości na przyrodę i kulturę. (...) Max Weber zauważył, że charakterystyczne dla ascezy protestanckiej jest kontrolowanie na bieżąco swego stanu łaski i prowadzenie dziennika religijnego, w którym systematycznie zapisywano zagrożenia i postępy, sukcesy i porażki, grzechy i triumfy. Ciągła księgowość i rozpatrywanie wszystkiego w rachunku zysków i strat jest też czymś bardzo charakterystycznym dla nowoczesnego kapitalizmu. (...) Wiemy nie tylko, ile dokładnie pieniędzy zarobił w czasie swoich podróży Crusoe, ile był komu winien, a ile ktoś musiał mu oddać. (...) Świat należy poddać władzy katalogującemu rozumowi, który porządkuje to wszystko w kalkulację zysków i strat. Wtedy jednostka będzie mogła na tym rachunku oprzeć swe działanie.

Podobnie dzieje się z bohaterem Defoe. Wykonuje tytaniczną pracę, by wykorzystać wyspę i jej zasoby najlepiej, jak potrafi. Defoe raczy nas opisem imponującej przedsiębiorczości i pomysłowości oraz niestrudzonego działania. Ian Watt twierdzi, że właśnie na tym zasadza się urok powieści – już w czasach Defoe daleko idąca specjalizacja zawodowa sprawiła, że wiele z tego, co robił Crusoe (majsterkowanie, hodowla zwierząt czy garncarstwo), jawiło się czytelnikom jako coś terapeutycznego i pobudzającego wyobraźnię. (...)

Nie będzie niczym kontrowersyjnym stwierdzić, że ta taktyka pisarska może mieć również związek z hasłem „godność pracy” – tak charakterystycznym dla kalwinizmu, traktującego zawód jako powołanie. Z pewnością Crusoe nie widzi swej działalności jako przymusu – przynajmniej nie w takim stopniu, jakbyśmy mogli to przypuszczać w przypadku rozbitka. Nie ma w każdym razie wątpliwości, że jest człowiekiem pracowitym i przedsiębiorczym. W całej jego historii nie ma właściwie epizodu

lenistwa; nawet pojawienie się nowej siły roboczej – Piętaszka – nie jest dla niego sygnałem do odpoczynku, lecz do wzmożonej produkcji.

Źródło: Maria Rościszewska, „Przypadki Robinsona Crusoe” i brytyjski imperializm – czyli jak filozofia Johna Locke’a, etyka protestancka i duch kapitalizmu uzasadniały słusność kolonizacji, dostępny w internecie: www.academia.edu.

Polecenie 2

Przypomnij sobie treść filmu Robert Zemeckisa *Cast away – poza światem* i zgodnie z tabelą porównaj bohaterów - Chucka Nolanda i Robinsona Crusoe.

	Robinson Crusoe	Chuck Noland
Powód znalezienia się na wyspie.		
Pragnienie wydostania się z wyspy.		
Pragnienie kontaktu z drugim człowiekiem.		
Sposób, w jaki organizuje sobie życie na wyspie.		
Potrzeby estetyczne.		
Potrzeba miłości.		

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z fragmentem artykułu „*Cast Away - poza światem*” - *Tom Hanks oraz inni Robinsonowie XXI wieku* Bartosza Wróblewskiego i podaj dwa argumenty potwierdzające jego tezę, że bohater filmu różni się znacznie od bohatera powieści.

((Bartosz Wróblewski

„Cast Away – poza światem” – Tom Hanks oraz inni Robinsonowie XXI wieku

Ale Robinson końca XX wieku to zupełnie inny bohater niż ten z powieści Daniela Defoe. Walkę o przetrwanie toczył bowiem od dawna – w kapitalistycznym świecie globalnej gospodarki, konkurencji, wyśrubowanych norm i obsesyjnej punktualności. Był w końcu jednym z liderów ogromnej firmy kurierskiej, która wciela w życie zasady: klient nasz pan i czas to pieniądz.

Źródło: Bartosz Wróblewski, „*Cast Away – poza światem*” – *Tom Hanks oraz inni Robinsonowie XXI wieku*, dostępny w internecie: <https://wyborcza.pl/7,90535,22272545,cast-away-poz-a-swiatem-tom-hanks-oraz-inni-robinsoni-xxi.html?disableRedirects=true>.

Ćwiczenie 2

Biorąc pod uwagę „kapitalistyczny świat globalnej gospodarki, konkurencji, wyśrubowanych norm i obsesyjnej punktualności”, zastanów się, jak Chuck Noland ocenia jakość swojego życia przed wypadkiem i po nim. Przeciągnij określenia w odpowiednie miejsca.

Życie przed wypadkiem

poczucie szczęścia

potrzeba zgiełku

presja czasu

wrażenie bycia nieszczęśliwym

Życie po wypadku

Ćwiczenie 3

Porównaj sposób pracy kamery podczas scen pracy Chucka Nolanda w firmie kurierskiej i podczas samotnych dni na wyspie.

Cięcia i zbliżenia

Przedstawienie dynamicznej codzienności

Ruch obrotowy kamery

Przedstawienie spokojnej rzeczywistości na wyspie

Przeczytaj opis katastrofy statku Robinsona Crusoe i zobacz kadry przedstawiające katastrofę samolotu Chucka Nolanda. Ustal, za pomocą jakich środków literackich i filmowych twórcy oddają atmosferę grozy i wskaż po dwa ich przykłady.

((Daniel Defoe

Robinson Crusoe. Jego życia losy, doświadczenia i przypadki

Żeglowaliśmy ku północy wzdłuż wybrzeży Brazylii, potem zaś, osiągnąwszy dziesiąty stopień północnej szerokości, mieliśmy skierować się wprost ku Afryce. Pogoda była piękna, ale upał panował wielki. Dotarwszy do przylądku San Augustino, skierowaliśmy okręt na pełne morze i ląd znikł nam niebawem z oczu. Po dwunastu dniach minęliśmy równik i znaleźliśmy się mniej więcej na siódmym stopniu szerokości północnej, gdy powiało straszliwe tornado, czyli trąba powietrzna i odrzuciło nas daleko z drogi obranej. Burza nadciągnęła zrazu od południowego wschodu, potem runął wichur od północnego zachodu. Potęga trąby powietrznej była taka, że zrezygnowawszy z wysiłków żeglowania, daliśmy się wichrom pędzić bezwolnie. Trwało to przez wiele dni, każdego zaś ranka sądziliśmy, że nie doczekamy wieczoru. Fale splukały z pokładu dwu marynarzy i chłopca kajutowego, którzy zatonęli. Dwunastego dnia burza nieco zmalęła, a kapitan stwierdził za pomocą obserwacji słońca, że jesteśmy mniej więcej na jedenastym stopniu północnej szerokości, a więc na wysokości Gujany, powyżej Amazonki, niedaleko ujścia rzeki Orinoko. Zaczęliśmy radzić, co należy czynić, gdyż okręt poniósł uszkodzenia. Kapitan sądził, że najlepiej wrócić do Brazylii. Nie zgodziłem się na to i zaproponowałem jazdę do wysp Barbados, do których spodziewaliśmy się dotrzeć w ciągu dni piętnastu. Zmieniwszy tedy kierunek pożeglowaliśmy w stronę północno-zachodnią, by znaleźć pomoc na jednej z wysp Indii zachodnich. Ale los inaczej zrządził. Ledwośmy przebyli kawałek drogi w tym kierunku, zahuczała ponownie burza i poniosła nas tak daleko na zachód, że mniej baliśmy się teraz

zatonięcia na pełnym morzu, niż rozbicia o nieznane wybrzeże i zjedzenia przez ludożerców. Wśród tej niedoli rozległo się pewnego ranka wołanie: Łąd! Wybiegliśmy na pokład, by zobaczyć, gdzie jesteśmy, jednocześnie jednakże okręt doznał takiego wstrząśnienia, że zatrzeszczał w wiązaniach. Wpadliśmy na ławę piaszczystą, statek nasz stanął nagle, a bałwany przeleciały po pokładzie z taką mocą, że ledwośmy ujść zdołali przed zatonięciem. Nie sposób opisać przerażenia załogi. Nie wiedzieliśmy, czy jesteśmy przy wyspie, czy stałym lądzie, natomiast nie ulegało wątpliwości, że jeśli burza nie ustanie rychło, okręt nasz rozpadnie się na kawałki. Wciśnięci w różne kąty dla ochrony przed falami, spoglądaliśmy na siebie bladzi, czekając godziny śmierci. Jednakowoż okręt wytrzymał dłużej, niż to było do przewidzenia i kapitan stwierdził na koniec, że wiatr przycicha. Nie mogąc statku uwolnić z mielizny, chcieliśmy uratować przynajmniej samych siebie. Łódź wisząca u rufy została dawno już roztrzaskana, mieliśmy jednakże drugą, większą, i tę właśnie udało się, po wielu trudach, szczęśliwie spuścić na wodę. Nie biorąc ze sobą niczego, weszliśmy jakeśmy stali w wąły stateczek, któremu lada chwila groziło rozbicie o ściany okrętu. Po nadludzkich wprost wysiłkach zdołaliśmy odbić od statku, i wśród ustawicznego niebezpieczeństwa popłynęliśmy w jedenastu, zdając się na wolę fal i łaskę bożą. Położenie było straszne, wiedzieliśmy bowiem, że wśród takiej burzy otwarta barka nie utrzyma się długo na powierzchni, a gdybyśmy nawet zdołali dotrzeć do lądu, to niezawodnie łódź nasza roztrzaska się o skały nadbrzeżne, tak że w jednym i drugim wypadku śmierć nam zagraża niechybna. Mimo wszystko, polecivszy dusze Bogu, wiosłowaliśmy dzielnie w stronę wybrzeża. Jedyłą naszą nadzieją było, że może znajdziemy zatokę osłoniętą od wiatru lub ujście rzeki i po spokojniejszych wodach dotrzemy do lądu. Zaledwie jednak upłynęliśmy półtorej mili morskiej, wzniosła się poza nami ogromna jak góra ściana wody i zaczęła nas ścigać. Uciekaliśmy niby jagnię przed lwem, ale potwór dosięgnął nas i nim zdołaliśmy zebrać zmysły, łódź została przewrócona, a ja uczułem, że zapadam w niezmierną głębię. Byłem wyśmienitym pływakiem, ale cóż mi to mogło pomóc w tym razie.

Wir porwał mnie na dół, potem zgoła bez wysiłku z mej strony pchnął ku lądowi. Fala odpłynęła, ja zaś zostałem na piasku. Na poły oszalały posiadałem jednak jeszcze tyle przytomności, że zauważyłem, iż ląd był bliższy, niż sądziłem. Zerwawszy się na nogi zacząłem co sił pędzić w głąb lądu, by mnie nie zabrała powracająca fala. Daremnie! Nieprzyjaciół szybszy był nierównie ode mnie. Ujrzałem za sobą nową górę, która dopędziła bezbronnego i zatopiła na jakieś dwadzieścia stóp wysokim słupem wody. Nieodporna moc pociągnęła mnie szybko w przepaść i już zacząłem tracić zmysły, wiedząc tylko tyle, że umieram, gdy nagle uczułem, iż idę w górę, a za chwilę głowa moja i ręce wynurzyły się z wody. Odetchnąłem głęboko i nabrałem trochę otuchy. Nowy bałwan zaniósł mnie na ląd, uczułem ponownie ziemię pod nogami, znowu jak przedtem zacząłem uciekać i znowu przegoniła mnie fala, zagarniając ze sobą. Wychyliwszy się na powierzchnię spostrzegłem, że mnie prąd niesie z szaloną szybkością ku zębatej skale, sterczącej czarno spośród śnieżnobiałej piany. Pomyślałem jeszcze, że tu będzie mój grób, westchnąłem do Boga... potem zaś otrzymałem straszliwy cios, tak że straciłem przytomność.

Źródło: Daniel Defoe, *Robinson Crusoe. Jego życia losy, doświadczenia i przypadki*, tłum. Franciszek Mirandola. Cytat za: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/robinson-crusoe.html>.

Ćwiczenie 5

Podczas pobytu Chucka Nolanda na wyspie odbiorca słyszy jedynie dźwięk diegetyczny. Zastanów się, jakie funkcje spełnia taki zabieg i zaznacz prawidłowe odpowiedzi:

- ☐ podkreślenie samotności bohatera
- ☐ dążenie do realistycznego przedstawienia historii
- ☐ podkreślenie kontrastu między światem, w którym żyje Noland przed wypadkiem i wyspą, na którą trafił
- ☐ uatrakcyjnienie filmu
- ☐ uświadomienie widzom, co słyszy i czuje człowiek pozbawiony nienaturalnych dźwięków, obcujący jedynie z naturą

Ćwiczenie 6

Robinson Crusoe stwierdza:

“Czas płynął, ja zaś zacząłem spokojnie patrzeć na swe położenie i nie wypatrywałem już teraz tak często i tak długo oczu na morze, w nadziei ujrzania okrętu, śpieszącego mi na ratunek. Pogodziłem się z wolną z losem i jałem urządzać sobie życie możliwie wygodnie i przyjemnie.

Chuck Noland nie pogodził się ze swoim losem i uciekł z wyspy, ryzykując życiem. Podaj, jakie mogły być powody tej decyzji, zaznaczając prawidłowe odpowiedzi.

- ☐ Chęć powrotu do ukochanej.
- ☐ Potrzeba robienia kariery.
- ☐ Niebezpieczeństwo.
- ☐ Nuda.

Ćwiczenie 7

W powieści Daniela Defoe pojawia się towarzysz Robinsona, Piętaszek. W filmie Zameckisa Chuck Noland z piłki siatkowej „tworzy” Wilsona, fikcyjną pacynkę, z którą rozmawia. Wyjaśnij, jakie potrzeby zaspokajają Piętaszek i Wilson, dlaczego ich obecność jest ważna dla bohaterów. Możesz skorzystać z zamieszczonej poniżej piramidy Masłowa.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 8

Zarówno Robinson Crusoe, jak i Chuck Noland powracają do domu, do cywilizacji. Obaj nie są z tego powodu przepętnieni radością. Wymień przynajmniej dwa powody rozczarowania Nolanda.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Cywilizacja, natura, samotność. Robinson Cruzoe i Chuck Noland jako rozbitkowie. *Cast Away – poza światem*, reż. R. Zemeckis

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- 4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
- 10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;
- 11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;
- 12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- porówna bohaterów: Robinsona i Chucka;
- porównasz fragmenty filmu i książki;
- dowie się, czym jest dźwięk diegetyczny i jaką pełni rolę w filmie;
- odniesie zachowania bohaterów do piramidy Masłowa.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- drama.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z filmem *Cast Away: Poza światem* w reżyserii Roberta Zemeckisa.

Faza wprowadzająca:

1. Prowadzący wyświetla na tablicy i przybliża uczniom temat zajęć. Następnie prosi uczniów, aby zgłosili swoje propozycje pytań do wspomnianego tematu. Jedna osoba może zapisywać je na tablicy. Gdy uczniowie wyczerpią pomysły, a pozostały jakieś ważne kwestie do poruszenia, nauczyciel je dopowiada.

Faza realizacyjna:

1. Drama. Nauczyciel prosi uczniów, aby podzielili się na czteroosobowe zespoły. Informuje uczniów, że będą pracować metodą dramy i wyjaśnia jej zasady:
 - a. Przedstawia temat związany z lekcją: Cywilizacja, natura, samotność. Robinson Crusoe i Chuck Noland jako rozbitkowie. *Cast Away – poza światem*, reż. R. Zemeckis. Zadaniem każdej grupy będzie przygotowanie krótkiego reportażu lub fragmentu programu informacyjnego;
 - b. Przedstawia technikę dramy. Wyjaśnia, że uczniowie wcielą się w różne role. Członkowie każdego zespołu zdecydują, jaką chcą przyjąć rolę (np. dziennikarza-komentatora w studiu telewizyjnym, dziennikarza przeprowadzającego wywiad, osoby, z którą będzie przeprowadzany wywiad) – może ich być dwóch;
 - c. Nauczyciel przekazuje instrukcje dotyczące sposobu wykonania zadań – każda z osób odgrywających rolę ma określone zadania (np. komentator w studiu odpowiada za rzetelną i merytoryczną informację, dziennikarz przeprowadzający wywiad za przygotowanie interesujących pytań, osoba, z którą przeprowadzany jest wywiad, w jak największym stopniu powinna wczuć się w swoją rolę itp.);
 - d. Następnie każda grupa odgrywa swoją scenkę na forum klasy. Nauczyciel informuje, ile czasu grupy mają na przygotowanie dramy i jak długo mogą trwać scenki. Uczniowie wraz z nauczycielem oglądają przygotowane przez grupy prezentacje. Po zakończeniu prezentacji uczniowie dzielą się wrażeniami, dyskutują, oceniają kolegów. Nauczyciel również podsumowuje występy uczniów.
2. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z audiobookiem. Następnie wskazują echa ówczesnej cywilizacji w powieści Daniela Defoe oraz porównują bohaterów – Chucka Nolanda i Robinsona Crusoe
3. Ćwiczenie umiejętności. Uczniowie pracują indywidualnie i rozwiązują ćwiczenia nr 2, 3, 5, 6. Po wykonaniu zadania nauczyciel wyświetla na tablicy wybrane odpowiedzi

i następuje ich omówienie.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie dobierają się w pary i wykonują ćwiczenia nr 1, 4, 7 i 8. Następnie konsultują swoje rozwiązania z inną parą uczniów i ustalają jedną wersję odpowiedzi.

Praca domowa:

1. Przygotuj prezentację multimedialną, w której podsumujesz zdobyte podczas lekcji wiadomości.

Materiały pomocnicze:

- Bartosz Wróblewski, „*Cast Away – poza światem*” – *Tom Hanks oraz inni Robinsonowie XXI wieku*, dostępny w internecie:
<https://wyborcza.pl/7,90535,22272545,cast-away-poz-a-swiatem-tom-hanks-oraz-inni-robinsoni-xxi.html?disableRedirects=true>
- Zygmunt Kałużyński, Tomasz Raczek, *Perły kina. Leksykon filmowy na XXI wiek*, t. III, Michałów-Grabina 2005.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Audiobook”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.